

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
**AGENCIJA ZA NADZOR OSIGURANJA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**
S A R A J E V O

Na osnovu člana 116. stav (4) Zakona o osiguranju («Službene novine Federacije BiH», broj 23/17) i člana 12. Statuta Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije BiH», broj 84/17), Stručni savjet Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine na 22. sjednici održanoj 19.12. 2018. godine, d o n o s i

P R A V I L N I K
O USLOVIMA ZA STICANJE I PROVJERU STRUČNIH ZNANJA POTREBNIH ZA OBAVLJANJE
POSLOVA OVLAŠTENOG AKTUARA

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.
(Predmet)

Ovim Pravilnikom propisuju se uslovi za sticanje zvanja ovlaštenog aktuaru, vrste i sadržaj dokumenata potrebnih za dobijanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuaru u skladu s Zakonom o osiguranju (u daljem tekstu: Zakon).

Član 2.
(Ovlašteni aktuar)

Ovlašteni aktuar je lice koje ima ovlaštenje za obavljanje aktuarskih poslova u skladu s Zakonom i provedbenim propisima.

Član 3.
(Aktuarski poslovi)

- (1) Pod aktuarskim poslovima u smislu Zakona i ovog Pravilnika smatraju se poslovi davanja stručnog mišljenja u vezi s: završnim računom, godišnjim izvještajem o poslovanju društva, poslovnim aktima društva i njihovoj primjeni, te drugi poslovi u skladu s odredbama člana 118. Zakona.
- (2) Sadržaj i način dostave mišljenja iz stava (1) ovog člana propisani su Uputstvom, koje je sastavni dio ovog Pravilnika.

II USLOVI ZA STICANJE OVLAŠTENJA

Član 4.
(Uslovi)

- (1) Ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuaru izdaje Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija za nadzor), u skladu s članom 10. ovog Pravilnika, licu koje ispunjava slijedeće uslove:
 - a) da je državljanin Bosne i Hercegovine ili strani državljanin s boravištem u Bosni i Hercegovini;
 - b) da je završilo ekonomski, prirodno-matematički fakultet (studij matematike ili fizike) ili neki od tehničkih fakulteta VII stepena, odnosno 240 ECTS bodova;
 - c) da ima položene ispite za ovlaštenog aktuaru u skladu s članom 5. ovog Pravilnika;
 - d) da nije osuđivan za kaznena djela koja se odnose na finansijski kriminal ili kršenje javnih i profesionalnih dužnosti;

- e) da je redovni član Aktuarskog društva u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Aktuarsko društvo);
 - f) da mu do sada nije bilo oduzeto ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.
- (2) Dokumenti kojima se dokazuje ispunjavanje uslova iz stava 1. ovog člana su:
- a) uvjerenje o državljanstvu, a za stranog državljanina kopija pasoša i potvrda o boravištu u Bosni i Hercegovini;
 - b) uvjerenje, odnosno diploma završenog fakulteta;
 - c) uvjerenje o položenim ispitima iz člana 5. ovog Pravilnika;
 - d) uvjerenje o nekažnjavanju izdato od nadležnog organa, a za strane državljane uvjerenje nadležnog organa zemlje čiji je državljanin;
 - e) potvrda o redovnom članstvu izdanu od Aktuarskog društva;
 - f) izjava lica da mu do sada nije bilo oduzeto ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.
 - g) minimalno tri (3) godine radnog iskustva na aktuarskim poslovima uz ovlaštenog aktuara.
- (3) Dokumenti iz stava (2) ovog člana ne smiju biti stariji od tri mjeseca od dana podnošenja prijave. Kopije dokumenata moraju biti ovjerene kod nadležnog organa.
- (4) Strani državljanin, pored uslova propisanih stavom (1) ovog člana, prilaže i dokaz o znanju jednog od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, te radnu dozvolu izdanu od nadležnog organa. Službeni prijevodi i kopije dokumenata moraju biti ovjereni kod nadležnog organa.

Član 5.

(Ispiti)

- (1) Stručna znanja potrebna za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara dokazuju se uspješno položenim ispitima iz sljedećih predmeta:
- a) vjerovatnoća i matematička statistika,
 - b) ekonomika osiguranja,
 - c) računovodstvo osiguranja,
 - d) modeli doživljenja,
 - e) stohastičko modeliranje,
 - f) statistika osiguranja,
 - g) finansijska matematika,
 - h) osnove investiranja i upravljanja finansijskom imovinom,
 - i) aktuarska matematika I,
 - j) aktuarska matematika II,
 - k) pravo osiguranja,
 - l) profesionalizam,
 - m) životno i neživotno osiguranje,
 - n) zdravstveno osiguranje,
 - o) penziono osiguranje.
- (2) Program pojedinih predmeta iz stava (1) ovog člana i literaturu propisuje Agencija za nadzor u saradnji sa Aktuarskim društvom.

Član 6.

(Komisija)

- (1) Komisija za verifikaciju ispunjavanja uslova propisanih članom 4. ovog Pravilnika učestvuje u aktivnostima navedenim u članu 116. Zakona, te predlaže Direktor Agencije za nadzor izdavanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.

- (2) Komisija se sastoji od pet članova i sekretara. Članovi Komisije su po jedan iz: Federalnog ministarstva financija/finansija, Aktuarskog društva, dva člana iz Agencije za nadzor i jedan iz reda stručnjaka iz oblasti osiguranja, privrednog prava ili finansija. Sekretar Komisije je iz Agencije za nadzor.
- (3) Komisiju i sekretara iz stava (1) ovog člana imenuje direktor Agencije za nadzor.
- (4) Sjedište Komisije je u Agenciji za nadzor.
- (5) Način rada Komisije propisat će se Poslovníkom o radu, koji donosi direktor Agencije za nadzor.
- (6) Predsjednik, članovi i sekretar Komisije imaju pravo na naknadu koju utvrđuje direktor Agencije za nadzor.

Član 7.

(Procedura prijave)

- (1) Prijave za izdavanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara podnose se Agenciji za nadzor.
- (2) Uz prijavu kandidat je dužan priložiti i dokaze da ispunjava uslove iz člana 4. ovog Pravilnika.
- (3) Istovremeno sa podnošenjem prijave kandidat podnosi i dokaz o uplati naknade za ovlaštenje za obavljanje aktuarskih poslova, u skladu sa Odlukom o naknadama (« Službene novine Federacije BiH », broj 2/18).

Član 8.

(Izveštaj komisije)

Komisija sastavlja izvještaj o ispunjavanju uslova za sticanje zvanja ovlaštenog aktuara i dostavlja ga Agenciji za nadzor u roku od 8 dana od dana kompletiranja dokumentacije po prijavama.

Član 9.

(Nostrifikacija)

Agencija za nadzor odlučuje o nostrifikaciji, na osnovu ovog Pravilnika uz mišljenje Komisije i to pojedinačno po slučaju, poštujući princip reciprociteta.

Član 10.

(Uvjerenje)

Agencija za nadzor na osnovu izvještaja Komisije izdaje uvjerenje o ovlaštenju za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara osobi koja je ispunila sve uslove u skladu sa ovim Pravilnikom i to u roku od 30 dana od dana dostavljanja izvještaja.

III NADZOR

Član 11.

(Nadzor)

- (1) Agencija za nadzor vrši nadzor nad ovlaštenim aktuarima.

- (2) Agencija za nadzor će oduzeti ovlaštenje za obavljanje aktuarskih poslova ovlaštenom aktuaru ukoliko:
- je ovlaštenje dobiveno na osnovu neistinitih podataka,
 - teže krši pravila aktuarske struke, nesavjesno obavlja dužnosti propisane Zakonom,
 - je pravomoćno osuđen za kazneno djelo koje se odnosi na finansijski kriminal ili kršenje javnih ili profesionalnih dužnosti.

Član 12.
(Registar)

- (1) Agencija za nadzor vodi registar izdatih i oduzetih uvjerenja.
- (2) Svako izdavanje ili oduzimanje uvjerenja Agencija za nadzor objavljuje u «Službenim novinama Federacije BiH».

Član 13.
(Seminar)

- (1) Agencija za nadzor je dužna u saradnji s Aktuarskim društvom najmanje jednom godišnje organizovati seminar za aktuare.

IV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 14.
(Dodatne odredbe)

- (1) Lice koje posjeduje ovlaštenje Federalnog ministarstva financija/finansija za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara, izdanu na osnovu Pravilnika o uslovima za dobivanje ovlaštenja za obavljanje aktuarskih poslova («Službene novine Federacije BiH», 81/06), smatra se ovlaštenim aktuarom u skladu s odredbama Zakona i ovog Pravilnika.
- (2) Agencija za nadzor će licima iz stava 1. ovog člana izdati uvjerenje u skladu s ovim Pravilnikom.

Član 15.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaju da vrijede odredbe Pravilnika o uvjetima za obavljanje aktuarskih poslova ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/18) i Uputstva o sadržaju i dostavi mišljenja ovlaštenog aktuara.

Član 16.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u «Službenim novinama Federacije BiH».

P R E D S J E D N I K
STRUČNOG SAVJETA

mr sci. Edita Kalajdžić

Broj: 021-3450-2/18
Sarajevo, 19.12.2018. godine

UPUTSTVO O SADRŽAJU I DOSTAVI MIŠLJENJA OVLAŠTENOG AKTUARA

I OPĆE ODREDBE

Član 1. (Predmet)

Ovim Uputstvom propisuje se sadržaj i dostava mišljenja ovlaštenog aktuaru o:

1. finansijskim izvještajima i godišnjem izvještaju o poslovanju društva za osiguranje (u daljem tekstu: društvo);
2. prijedlozima akata poslovne politike društva i prijedlozima izmjena i dopuna tih akata i njihovoj primjeni;
3. elaboratu o očekivanim rezultatima poslovanja društva;
4. provođenju politike saosiguranja i reosiguranja društva;
5. prenosu portfelja osiguranja, finansijskom poslovanju društva koje prenosi portfelj osiguranja i društva koje taj portfelj preuzima, a u skladu s Zakonom o osiguranju („Službene novine Federacije BiH“, broj 23/17- u daljem tekstu: Zakon);
6. ostalim aktuarskim pozicijama i veličinama.

II SADRŽAJ MIŠLJENJA OVLAŠTENOG AKTUARA

Član 2. (Sadržaj)

- (1) Mišljenje ovlaštenog aktuaru na finansijske izvještaje i godišnji izvještaj o poslovanju društva sadrži: opšti dio, poseban dio i konačnu ocjenu.
- (2) Opšti dio mišljenja iz stava (1) ovog člana sadrži podatke o:
 - nazivu i sjedištu društva;
 - obliku organizovanja;
 - broju rješenja kojim je društvu izdato odobrenje za rad i broju rješenja o upisu u registar društava kod nadležnog suda;
 - matičnom broju i poreznom identifikacionom broju društva;
 - vrsti osiguranja za koju je društvo dobilo odobrenje za rad, odnosno za koju je registrovano;
 - ovlaštenoj osobi za zastupanje;
 - osnovama na osnovu kojih se daje ovo mišljenje.
- (3) Poseban dio mišljenja iz stava (1) ovog člana sadrži:
 - mišljenje o primjeni akata poslovne politike društva;
 - izračun i ocjenu margine solventnosti društva;
 - izračun i ocjenu tehničkih rezervi društva;
 - ocjenu stepena ažurnosti obrade i isplate šteta na osnovu podataka o rezervisanim štetama iz prethodne godine i o prijavljenim i riješenim štetama u tekućoj godini;
 - prikaz prosječnog vremenskog roka obrade šteta (od dana prijave) i isplate šteta (od dana prijave i od dana kad je šteta predana na isplatu) po vrstama osiguranja;
 - ocjenu neizvršene obaveze po osnovu šteta koje su predane na isplatu po vrstama osiguranja;
 - izračun mjerodavanog tehničkog rezultata društva, po vrstama osiguranja bruto i neto.;
 - mišljenje o likvidnosti društva na dan sastavljanja finansijskog izvještaja;
 - konstataciju da li je društvo bilo nelikvidno u dijelu perioda za koji daje mišljenje i ukoliko jeste, navesti razlog;
 - mišljenje o provođenju politike saosiguranja i reosiguranja.

- (4) Konačna ocjena mišljenja iz stava (1) ovog člana sadrži mišljenje ovlaštenog aktuaru, koje može biti:
- a) pozitivno mišljenje – ako su aktuarske pozicije i druge veličine na koje ovlašteni aktuar daje mišljenje u skladu s Zakonom, propisima donijetim na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja, ako su u skladu s aktima društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, ako osiguravaju očuvanje vrijednosti imovine i garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju, kao i ako osiguravaju likvidnost u izvršavanju obaveza društva;
 - b) mišljenje s rezervom – ako postoji sumnja da određene aktuarske pozicije i druge veličine na koje ovlašteni aktuar daje mišljenje nisu u skladu s Zakonom, propisima donijetim na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja, ako nisu u skladu s aktima društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, ako ne osiguravaju očuvanje vrijednosti imovine i ne garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju, kao i ako ne osiguravaju likvidnost u izvršavanju obaveza društva;
 - c) negativno mišljenje – ako su aktuarske pozicije i druge veličine na koje ovlašteni aktuar daje mišljenje u suprotnosti sa Zakonom, propisima donijetim na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja, ako su u suprotnosti sa aktima društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, ako ne osiguravaju očuvanje vrijednosti imovine i ne garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju, kao i ako ne osiguravaju likvidnost u izvršavanju obaveza društva.

Član 3.

(Mišljenje)

(1) Ovlašteni aktuar daje mišljenje o prijedlozima akata poslovne politike društva i to na:

1. *odluku o tehničkim osnovama osiguranja*, ovlašteni aktuar daje mišljenje o tome da li je u skladu s Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, da li su tehničke osnove osiguranja urađene za svaku grupu poslova osiguranja, te da li su utvrđene osnove i metode za izračun premija (premijskih stopa), tehničkih rezervi, samopridržaja i dr. Odredbe ove tačke primjenju se i na izmjene i dopune odluke.
2. *tarife premija osiguranja*, ovlašteni aktuar daje mišljenje o tome da li su u skladu s Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, daje informaciju o statističkim podacima na temelju kojih su izračunate tehničke premije (premijske stope) i podacima o tehničkim osnovama i metodama, odnosno pravilima za izračunavanje premijskih stopa i premija osiguranja klasificiranih prema grupama koje se mogu definirati i obilježiti jednakim faktorima rizika (aktuarskim i analitičkim metodama).
Odredbe ove tačke primjenjuju se i na izmjene i dopune tarifa, s tim da je ovlašteni aktuar u obavezi dostaviti i mišljenje o ostvarenom tehničkom rezultatu za posljednje tri godine primjene tarifa koje se mijenjaju i/ili dopunjuju.
3. *opće i posebne uslove osiguranja*, ovlašteni aktuar daje mišljenje o tome da li su u skladu s Zakonom i propisima donijetim na osnovu Zakona i drugih propisa kojima se uređuje djelatnost osiguranja, daje pregled predmeta osiguranja i rizika od kojih se vrši osiguranje, kao i objašnjenje načina provođenja osiguranja i ostalih postupaka u procesu provođenja osiguranja.
Odredbe ove tačke primjenjuju se i na izmjene i dopune uslova osiguranja.
4. *odluku o kriterijumima, načinu utvrđivanja i tabeli maksimalnog samopridržaja i ukupnom iznosu samopridržaja*, ovlašteni aktuar daje mišljenje o tome da li je u skladu s Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, mišljenje o elementima i kriterijumima za utvrđivanje maksimalnog i ukupnog iznosa samopridržaja društva i načinu njihovog utvrđivanja po vrstama osiguranja, te o tome da li maksimalan iznos samopridržaja obezbjeđuje sigurnost i stabilnost u poslovanju društva, kao i mišljenje o adekvatnosti nivoa samopridržaja u tabeli maksimalnog samopridržaja, kao i o očekivanom portfelju osiguranja i politici reosiguranja.

Odredbe ove tačke primjenjuju se i na izmjene i dopune odluke.

5. *pravilnik o uslovima i načinu deponiranja i ulaganja sredstava*, ovlašteni aktuar daje mišljenje o tome da li primjena istoga obezbjeđuje sigurnost ulaganja, da li ugrožava vrijednost sredstava osiguranja i likvidnost društva i da li je u skladu s Zakonom i podzakonskim aktima.

Odredbe ove tačke primjenjuju se i na izmjene i dopune pravilnika.

6. *pravilnik o maksimalnim stopama režijskog dodatka*, ovlašteni aktuar daje mišljenje o opravdanosti raspodjele premije osiguranja po vrstama osiguranja kako bi se očuvala sredstva tehničke premije radi blagovremene isplate šteta. Odredbe ove tačke primjenjuju se i na izmjene i dopune pravilnika, s tim da ovlašteni aktuar daje mišljenje o predloženim maksimalnim stopama režijskog dodatka, po vrstama osiguranja, primijenjenim na realizovani premijski prihod, o ostvarenim troškovima provođenja osiguranja u tekućoj poslovnoj godini, o opravdanosti raspodjele premije osiguranja radi očuvanja sredstava tehničke premije, kao i o tome da li su te izmjene i dopune u skladu s Zakonom.

7. *pravilnik o formiranju i načinu obračunavanja prenosnih premija*, ovlašteni aktuar daje mišljenje o tome da li su osnovica i način obračuna prenosnih premija u skladu s Zakonom i podzakonskim aktima kojima se reguliše ova oblast, kojim su definisani bliži kriteriji i način obračunavanja prenosnih premija.

Odredba ove tačke primjenjuje se i na izmjene i dopune pravilnika.

8. *pravilnik o formiranju i načinu obračuna rezervi šteta*, ovlašteni aktuar daje mišljenje o tome da li je u skladu s Zakonom i podzakonskim aktima kojima se reguliše ova oblast a kojima su definisani kriteriji i način obračunavanja rezervi šteta, da li isti reguliše postupak i način rezervisanja za nastale prijavljene a neriješene i za nastale a neprijavljene štete, kao i njihovo razgraničenje po vrstama osiguranja, kao i da li, kod osiguranja od odgovornosti, reguliše način rezervisanja rentnih šteta. Odredba ove tačke primjenjuje se i na izmjene i dopune pravilnika, s tim da ovlašteni aktuar daje mišljenje o tome da li su u skladu s Zakonom i podzakonskim aktima kojima se reguliše ova oblast i da li omogućavaju precizniju procjenu rezervisanih šteta po pravilima aktuarske struke, odnosno da li predložena metoda rezervacije šteta osigurava realnu procjenu budućih isplata šteta i za prijavljene i za neprijavljene štete.

9. *pravilnik o formiranju i načinu obračuna matematičke rezerve*, ovlašteni aktuar daje mišljenje o tome da li se matematička rezerva obračunava u skladu s Zakonom i podzakonskim aktima kojima se reguliše ova oblast kojim su definisani bliži kriteriji i način obračunavanja matematičke rezerve, daje konstataciju o postojanju tehničkih osnova za obračun matematičke rezerve za vrste životnih osiguranja koje će se nalaziti u očekivanom portfelju osiguranja i ocjenu njihove primjene kod obračuna ove rezerve, s podacima o korištenim tablicama vjerovatnoće (tablice smrtnosti i dr.), kao i mišljenje o predloženim kamatnim stopama i njihovim efektima na sredstva matematičke rezerve. Odredbe ove tačke primjenjuju se i na izmjene i dopune pravilnika.

10. *pravilnik o formiranju i korištenju rezerve za učešće u dobiti* (samo za životna osiguranja), ovlašteni aktuar daje mišljenje o tome da li je u skladu s Zakonom, mišljenje o načinu formiranja rezerve za učešće u dobiti i načinu pripisivanja dobiti osiguranicima koji su prihvatili da učestvuju u riziku deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi, kao i mišljenje o predloženom načinu raspodjele rezerve za učešće u dobiti. Odredbe ove tačke primjenjuju se i na izmjene i dopune pravilnika.

11. *pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja regresa*, ovlašteni aktuar daje mišljenje o tome da li je on u skladu s Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja i da li se njime uređuje postupak i utvrđuju kriteriji za ostvarivanje regresa. Odredbe ove tačke primjenjuju se i na izmjene i dopune pravilnika.

12. *pravilnik o formiranju i korištenju rezerve za bonuse i popuste*, ovlašteni aktuar daje mišljenje o tome da li je on u skladu s Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja i da li se njime uređuje postupak i utvrđuju kriteriji za ostvarivanje bonusa i

popusta.

Odredbe ove tačke primjenjuju se i na izmjene i dopune pravilnika.

- (2) Ovlašteni aktuar je dužan na predložene izmjene i dopune akata iz stava 1. ovog člana dati i mišljenje o razlozima za te izmjene i dopune.

Član 4.

(Mišljenje na akte društva)

- (1) Uz zahtjev za izdavanje odobrenja za rad ovlašteni aktuar daje mišljenje o:
- poslovni plan
 - očekivanim prihodima od premija i očekivanim rashodima po osnovu šteta;
 - tehničkim rezervama i rezervama utvrđenim u skladu s Zakonom;
 - očekivanim vrijednostima sredstava i njihovim izvorima;
 - troškovima provođenja osiguranja sa ocjenom o ekonomskoj opravdanosti osnivanja u odnosu na veličinu i strukturu tržišta.
 - obračun adekvatnosti kapitala
- (2) U zahtjev Društva iz Federacije BiH za osnivanje podružnice u RS-u aktuar daje mišljenje na plan poslovanja i finansijski plan podružnice u RS-u.
- (3) Uz zahtjev stranog društva za osnivanje podružnice na nivou FBiH aktuar daje mišljenje o poslovnom planu sa sadržajem određenim u članu 22. Zakona o osiguranju i mišljenje o akekvatnosti kapitala i garantnog fonda

Član 5.

(Mišljenje o provođenju politike saosiguranja i reosiguranja)

Mišljenje ovlaštenog aktuara na izvješće o provođenju politike saosiguranja i reosiguranja društva sadrži:

- podatke o zaključenim ugovorima o saosiguranju i reosiguranju po vrstama osiguranja, tarifama i rizicima;
- iznos samoprdržaja po vrstama osiguranja;
- analizu reosiguranih rizika po vrstama reosiguravajućeg pokrića i vrstama osiguranja, s limitima pokrića, sumama osiguranja, obavezama osiguravatelja, izdvojenim dijelom u samoprdržaju i premijama osiguranja i reosiguranja;
- podatke o broju i iznosu riješenih i rezervisanih ukupnih šteta i šteta na reosiguranim rizicima sa izdvojenim učešćem reosiguravatelja, po vrstama osiguranja i ukupno;
- prikaz bruto i neto mjerodavnih tehničkih rezultata i ukupno;
- mišljenje o ugovorenom saosiguranju i reosiguranju u odnosu na stanje viškova rizika i mišljenje o opravdanosti politike saosiguranja i reosiguranja.

Član 6.

(Mišljenje na prenos portfelja)

- (1) Ovlašteni aktuar na prenos portfelja osiguranja daje:
- mišljenje o načinu obračuna tehničkih rezervi, da li je u skladu s poslovnim aktima društva kojima je uređen;
 - pregled broja ugovora o osiguranju, po vrstama osiguranja, koji su predmet prenosa;
 - pregled vrste i visine sredstava tehničkih rezervi koje se zajedno s portfeljom ustupaju društvu koje preuzima portfelj i mišljenje o njihovoj dovoljnosti za pokriće budućih obaveza po štetama;
 - mišljenje o načinu i strukturi deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi sa stanjem na dan podnošenja zahtjeva za prenos portfelja.

- (2) U slučaju prenosa portfelja ovlaštenu aktuar na izvještaj o finansijskom poslovanju društva koje prenosi portfelj osiguranja i društva koje taj portfelj preuzima daje:
- mišljenje o likvidnosti na dan sastavljanja, te o tome da li bi prenosom portfelja bila ugrožena likvidnost društva koje prenosi portfelj i društva koje taj portfelj preuzima;
 - obračun margine solventnosti primjenom indeksa premije na dan sastavljanja izvještaja i njenu projekciju ako bi se izvršio prenos portfelja – kako za društvo koje prenosi portfelj tako i za društvo koje ga preuzima;
 - mišljenje o dovoljnosti tehničkih rezervi i garantnog fonda (prikazuje njihov ukupan iznos) na dan sastavljanja izvještaja, kao i njihovu projekciju ako bi se izvršio prenos portfelja – kako za društvo koje prenosi portfelj tako i za društvo koje ga preuzima;
 - mišljenje o tome da li su rizičnost i struktura deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i garantnog fonda u skladu s Zakonom i podzakonskim aktima, kao i njihovu projekciju ako bi se izvršio prenos portfelja – kako za društvo koje prenosi portfelj tako i za društvo koje ga preuzima.

Član 7.

(Mišljenje o godišnjim izvještajima)

Ovlašteni aktiar daje mišljenje o godišnjim izvještajima za posljednje dvije godine prije nego Društvo stekne kvalificirani udio u drugom društvu.

Član 8.

(Mišljenje na politike društva)

- (1) Ovlašteni aktuar daje mišljenje na predložene pisane politike društva, kao i na način kako se politike provode.
- (2) Politike se odnose na upravljenje rizicima, unutarnju kontrolu i unutarnju reviziju.
- (3) Politike se preispituju najmanje jedanput godišnje i prilagođavaju se u slučaju bilo koje značajne promjene u sistemu ili u određenom području.

Član 9.

(Mišljenje na finansijski plan)

Ovlašteni aktuar daje mišljenje o finansijskom planu i predloženim reorganizacijskim mjerama koje predstavljaju mjere održavanja ili saniranja finansijskog stanja društva za osiguranje.

Član 10.

(Ostala mišljenja)

Ovlašteni aktuar daje i ostala mišljenja na način i u rokovima koje odredi Agencija za nadzor.

III DOSTAVA MIŠLJENJA

Član 11.

(Dostava)

- (1) Mišljenja iz člana 1. ovog Uputstva s ocjenom i preporukom ovlaštenu aktuar dostavlja upravi i nadzornom odboru društva, a društvo je ista dužno dostaviti Agenciji za nadzor.
- (2) Nadležni organi društva dužni su da u postupku donošenja, odnosno utvrđivanja akata iz člana 1. ovog Uputstva razmotre mišljenje ovlaštenog aktuara.

Član 12.

(Neprihvatanje mišljenja)

Ako nadležni organ društva ne prihvati mišljenje ovlaštenog aktuara, društvo je dužno u roku od 15 dana o tome obavijestiti Agenciju za nadzor i navesti razloge zbog kojih taj organ društva nije prihvatio mišljenje ovlaštenog aktuara.

Član 13.

(Negativno mišljenje)

- (1) Ako vanjski revizor društva utvrdi da finansijski izvještaji društva ne prikazuju istinito i objektivno stanje i rezultate poslovanja, društvo je dužno s tim izvještajem upoznati ovlaštenog aktuara koji je sačinio mišljenje na finansijski izvještaj društva.
- (2) Ovlašteni aktuar je dužan preispitati svoje mišljenje u roku od 30 dana od dana dostavljanja izvještaja iz stava (1) ovog člana i o tome obavijestiti nadležni organ društva koji je usvojio finansijski izvještaj.

Član 14.

(Provjera mišljenja)

Agencija za nadzor može u toku vršenja nadzora zahtijevati provjeru mišljenja ovlaštenog aktuara od strane ovlaštenog aktuara koga ona odredi, ako postoje razlozi za sumnju u ispravnost mišljenja ovlaštenog aktuara.